

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

На сьогодні у вітчизняній економічній теорії та практиці немає єдиного підходу до визначення сутності фінансових ризиків, їх класифікації та особливостей прояву.

Будь-яка господарська діяльність супроводжується небезпекою втрат, що впливають зі специфіки тих чи інших господарських операцій. Мета підприємницької діяльності – отримання максимального доходу при мінімальних витратах капіталу в умовах конкуренції. Реалізація цієї мети потребує порівняння обсягів вкладеного у виробничо-збутову діяльність капіталу з фінансовими результатами.

У загальному портфелі ризиків підприємства значне місце займають фінансові ризики.

Фінансовий ризик – це ймовірність виникнення непередбачених фінансових втрат у ситуації невизначеності умов фінансової діяльності підприємства [1].

У табл. 1 наведено основні переваги і недоліки підходів до оцінки фінансових ризиків.

На сучасному етапі до числа основних видів фінансових ризиків підприємства відносяться наступні: ризик зниження фінансової стійкості підприємства, ризик неплатоспроможності, інвестиційний, інфляційний, процентний, валютний, депозитний, кредитний, податковий, структурний та багато інших ризиків.

Ризики виникають у зв'язку з рухом фінансових потоків і виявляються на ринках фінансових ресурсів в основному у вигляді процентних, валютних, кредитних, комерційних, інвестиційних ризиків.

Таблиця 1

Переваги та недоліки методів оцінки фінансового ризику

Назва методу	Перевага	Недолік
1	2	3
Статистичний	Низькі витрати на проведення оцінки ризику. При наявності інформації за значний проміжок часу є найбільш точним.	Трудомісткість робіт з оцінки ризику. При наявності інформації за короткий період часу може призвести до значних помилок.

1	2	3
Експертні методи	Можливість використання в умовах відсутності достовірних статистичних даних. Простота і доступність для більшості користувачів.	Низький рівень професіоналізму експертів. Отримані результати носять суб'єктивний характер.
Аналогові методи	Простота використання. Незначні витрати на проведення оцінки.	Обов'язковість наявності аналогів. Низька точність оцінки.
Рейтинговий метод	Можливість індивідуального підбору коефіцієнтів відповідно до цілей аналізу. Відсутність великого масиву даних.	Залежність результатів оцінки від кваліфікації експертів. Відсутність детального врахування факторів ризику.
Нормативний метод	Розробка системи нормативів відповідно до цілей аналізу. Легкість розрахунків.	Відсутність єдиної системи коефіцієнтів для оцінки ризиків.
Метод оцінки фінансової стійкості	Можливість більш точного визначення зони ризику. Незначні витрати на проведення оцінки.	Трудомісткість робіт з оцінки ризику. Відсутність врахування всіх факторів ризику.

До основних методів оцінки фінансових ризиків можна віднести: статистичний метод, експертні методи, аналогові методи, рейтинговий метод, нормативний метод, метод оцінки фінансової стійкості [2].

Проте, ще до сьогодні відсутня універсальна методика визначення величини впливу фінансового ризику. Тому кожний підприємець, виходячи з особливостей і характеру діяльності свого підприємства, самостійно обирає той чи інший підхід до аналізу фінансового ризику. На наш погляд, доцільним є використання комплексного підходу до оцінки фінансових ризиків, що дозволить більш точно враховувати всі фактори, що їх спричиняють.

Розробником узагальненої методики управління ризиком є корпорація Chase Manhattan. До складу групи управління ризиком, яка діє незалежно від корпорації Chase, входить близько 60 фахівців з різних країн [4].

Досить популярна оцінка ризиків, що враховує поряд з імовірним збитком ще й можливий економічний ефект. Даний підхід відомий як RAROC (Risk-Adjusted Return On Capital). За його допомогою враховується фінансовий ризик (кредитний, валютний ризику, а також ризик ліквідності, актуальний для ряду комерційних структур, що не відносяться до кредитних установ) [4].

Ризик виражається в максимально можливих втратах організації і в загальному вигляді розраховується за формулою:

$$\text{Ризик} = \text{Вартість інвестиції} \times \text{Еластичність індикатора} \times \text{Потенційна зміна індикатора (1)}$$

Для кожної галузі характерні свої особливі види ризику. Тому компанії звичайно розробляють системи управління саме “своїми” ризиками. Підприємствам також необхідно оцінювати, як пов’язані між собою ризики, що приймаються різними підрозділами, і який їхній загальний ризиковий профіль.

Одна з популярних класифікацій свідомо прийнятих ризиків називається GARP (Generally Accepted Risk Principles). Вона розроблена аудиторською компанією Coopers & Lybrand. Відповідно до цієї класифікації виділяють шість основних груп ризиків: ринкові, кредитні, ризики концентрації, ризики ліквідності, операційні ризики і ризики бізнес-події.

Висока концентрація ризиків не завжди означає низьку якість управління. Все залежить від схильності та готовності компанії до ризику. У той же час нерідко у компаній взагалі немає стратегії управління ризиком, що негативно позначається на її діяльності. Справа в тому, що стратегія управління ризиком особливо гостро впливає на інвестиційні рішення і тому розробляти таку стратегію життєво необхідно для будь-якої організації.

Отже, управляти фінансовими ризиками підприємство може як шляхом установлення та застосування внутрішніх фінансових нормативів у процесі розробки програми здійснення певних фінансових операцій або фінансової діяльності підприємства в цілому, так і використання зовнішнього страхування.

Література

1. Кравченко В.А. Стан управління підприємницькими ризиками: українська специфіка / В.А. Кравченко // Проблеми системного підходу в економіці. – 2015. – № 3.
2. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: навч. посіб. / Л.І. Донець. – К.: Центр навчальної літератури, 2014. – 312 с.
3. Камінський А.Б. Моделювання фінансових ризиків / А.Б. Камінський. – К.: Київський ун-т, 2015. – 303 с.
4. Менеджмент [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stud.com.ua/6558/menedzhment/suchasni_tendentsiyi_upravlinni_rizikami.

Паламарчук В. П., ст. гр. ФСГм-11
Рендович П. М., к.е.н.

ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ РУХОМ ГРОШОВИХ КОШТІВ СУБ’ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

У сучасній теорії питанням управління грошовими потоками підприємства приділяється значна увага, оскільки вони є матеріальною основою фінансового менеджменту, фінансовим вираженням господарської діяльності підприємства і основою самофінансування підприємства – покриття